اولین کنفرانس بین المللی
مطالعات تطبیقی دانش و نوآوری
در روانشناسی، علوم تربیتی، مدیریت، حقوق و آموزش و پرورش
با رویکرد علوم انسانی

MDOI-01-2026.0051
MNR--1-702211

نقش محتواهای بومی، محلی درفرآیند یادگیری دانش آموزان

ماریا سیفی
کارشناسی شیمی ، دانشگاه آزا داسلامی واحد اراک

چکیده:

محتوای آموزشی یکی از مهم ترین ابزارهای آموزشی درتمام نظام های آموزشی است. محتوای آموزشی به مجموعه ای متشکل از انواع فیلم، صوت، عکس و متن گفته می شود که یا ازطریق حضوری درکلاس درس ارائه می شود و یا به صورت مجازی، ازطریق وب سایت ها و صفحات اینترنتی در اختیار دانش آموزان قرارمی گیرد. این محتوا قرار است یک مبحث درسی یا علمی را به دانش آموزان، آموزش دهد وباعث می شود که مقدارآگاهی و درک و سطح سواد فرد نسبت به موضوع مورد تدریس افزایش پیدا کند. پس باید دارای شرایط وویژگی هایی باشد تا بتواند به عنوان یک رسانه ی آموزشی هدف آموزش را به مخاطبان خود انتقال نماید. امروزه تولید محتوای آموزشی به یکی از مهم ترین و اساسی ترین فعالیت ها درمدارس و مراکز علمی تبدیل شده است. دراین مقاله ابتدا تلاش شده است تا تعریف جامعی از محتوا وانواع آن ارائه گردد، سپس با استناد به تحقیات میدانی، تاریخچه ای از طراحی وتولید محتوا بیان می شود و درادامه شرایط طراحی و تدوین یک محتوای مناسب بیان خواهدشد. روش تحقیق میدانی با رویکرد توصیفی و اطلاعات آن از طریق مراجعه به اسناد ومدارک کتابخانه ای، مصاحبه ومشاهده گردآوری شده است. در این تحقیق، ما به شکلی کامل و دقیق به بررسی تولید محتوای آموزشی می‌پردازیم. از تعریف و ویژگی‌های آن گرفته تا روش‌های مختلف تولید و نمونه‌های موفق این نوع محتوا. هدف ما این است که درک عمیق‌تری از اهمیت و تکنیک‌های تولید محتوای آموزشی به دست آوریم و راهنمایی‌هایی برای کسانی که در این زمینه فعالیت می‌کنند یا قصد ورود به آن را دارند، ارائه دهیم.

کلمات کلیدی: محتوای آموزشی، دانش آموزان، بومی ، فرایند یادگیری



مقدمه:

دردنیایی که دانش و اطلاعات با سرعت فزاینده‌ای در حال تغییر و تکامل‌اند، تولید محتوای آموزشی نقش کلیدی در ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های افراد دارد. تولید محتوای آموزشی، فرایندی است که در آن اطلاعات و دانش به شکلی سازمان دهی شده و هدفمند ارائه می‌شوند تا فهم مطالب برای مخاطبان هدف، آسان‌تر و کارآمدتر می‌کند.با پیشرفت‌های فناوری و دسترسی گسترده به اینترنت، تولید محتوای آموزشی دیگر محدود به کلاس‌های درس سنتی نیست. اکنون، تولیدکنندگان محتوا می‌توانند با استفاده از ابزارهای متنوع و فرمت‌های گوناگون، محتوای آموزشی را به شیوه‌های نوآورانه و جذاب ارائه دهند. این امر نه تنها به بهبود کیفیت یادگیری کمک می‌کند، بلکه می‌تواند افزایش دسترسی به آموزش‌های متنوع برای افراد در سراسر جهان را امکان‌پذیر کند.

تولید محتوای آموزشی فرایندی است که در آن مطالب و اطلاعات به گونه‌ای ساخته و سازمان‌دهی می‌شوند که به بهترین شکل ممکن، دانش و مهارت‌های مورد نیاز را به مخاطبان منتقل کند. در حوزه کسب وکار، تمرکز محتوای آموزشی روی این ایده است که کسب وکار باید قبل از این‌که بخواهد چیزی را به مخاطبان خودش بفروشد، باید آموزشی را در اختیار آن‌ها قرار دهد.در این رویکرد، هدف اصلی فراتر از صرف ارائه اطلاعات است؛ محتوای آموزشی باید به گونه‌ای طراحی شود که یادگیری را تسهیل بخشیده و برای مخاطبان معنادار و قابل فهم باشد. در حالی که محتوای سرگرمی‌محور روی ایجاد احساسات و واکنش‌های لحظه‌ای تمرکز می‌کند، محتوای آموزشی بر اساس آموزش و پرورش مهارت‌ها ساخته می‌شود. این نوع محتوا باید دقیق، معتبر و به روز باشد تا بتواند اثربخشی لازم برای یادگیری را ایجاد کند.

تولید محتوای آموزشی مؤثر شامل چندین جزء اساسی است:

دقت محتوا: اطلاعات باید دقیق و معتبر باشند.

ساختار منطقی: اطلاعات باید به گونه‌ای سازمان‌دهی شوند که یادگیری را تسهیل کنند.

انگیزشی بودن: محتوا باید به گونه‌ای طراحی شود که مخاطب را برای یادگیری ترغیب کند.

تعاملی بودن: استفاده از عناصر تعاملی مانند کوییزها، تمرین‌ها و فعالیت‌های عملی برای افزایش مشارکت مخاطب.

تولید محتوای آموزشی می‌تواند در فرمت‌های مختلفی انجام شود، از جمله متنی، ویدئویی، صوتی و حتی ترکیبی ازآن‌ها. انتخاب فرمت مناسب بستگی به موضوع، مخاطبان هدف و منابع می‌تواند متفاوت باشد. مثلاً، ویدئوهای آموزشی می‌توانند برای نمایش فرایندها و مهارت‌های عملی مفید باشند، در حالی که متون آموزشی برای ارائه دقیق و عمیق مفاهیم و نظریه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. در ادامه بیش‌تر درباره انواع محتواهای آموزشی صحبت می‌کنیم.

انواع محتواهای آموزشی چیست؟

تولید محتوای آموزشی می‌تواند دراشکال و فرمت‌های گوناگونی انجام شود. هر فرمت دارای ویژگی‌های منحصربه فرد خود است و به روش‌های خاصی تولید شود. در این بخش، به بررسی چندین نوع رایج محتوای آموزشی و نحوه تولید هر یک می‌پردازیم:

بلاگ‌پست‌ها

بلاگ‌پست‌ها تنوع بسیار زیادی دارند، قابل اشتراک‌گذاری هستند و برای بهبود ترافیک سایتِ کسب وکارتان می‌توانند انتخابی عالی باشند. پیدا کردن موضوعات خلاقانه‌ای که براساس رفتار جست‌وجوی کاربر باشد، می‌تواند به شما کمک کند تا به مشتریان بالقوه بیش‌تری دست پیدا کنید و با ارائه یک آموزش کامل، به آن‌ها کمک کنید تا اعتماد بیش‌تری به برند شما داشته باشند.

محتوای ویدئویی

ویدئوهای آموزشی به دلیل ترکیب تصویر، صدا و متن، تجربه یادگیری جذاب و تعاملی را ارائه می‌دهند. تولید محتوای ویدئویی شامل برنامه‌ریزی دقیق، فیلمبرداری و تدوین است. برای تولید ویدئوهای آموزشی با کیفیت، باید از تجهیزات مناسب استفاده کنید. در این بین، استفاده از انیمیشن‌ها، نمودارها و سناریوهای تعاملی می‌تواند به تقویت فهم مخاطب کمک کند.

محتوای صوتی

پادکست‌ها و فایل‌های صوتی آموزشی گزینه‌های خوبی برای یادگیری برای اشخاصی هستند که زمان زیادی در طول روز ندارند و می‌خواهند در حین رانندگی یا در مسیر کار، راجع‌به موضوعی اطلاعات کسب کنند. تولید محتوای صوتی شامل برنامه‌ریزی محتوا، ضبط صدا و ویرایش محتوای صوتی است. صدای واضح و بدون نویز برای افزایش کیفیت محتوای صوتی ضروری است و استفاده از تکنیک‌های داستان‌گویی و مکالمه‌های جذاب می‌تواند به افزایش تعامل مخاطب کمک کند.



خبرنامه‌ها

خبرنامه‌ها می‌توانند راه بسیار خوبی برای ارائه محصولات جدید، نحوه استفاده از محصول و مواردی از این دست به مشتریان باشند. برای مخاطبانی که مشتری شما هم نیستند و صرفِ یک کاربر با برند شما آشناییت پیدا کردند، تبلیغ محصولات‌تان از طریق خبرنامه گزینه بسیار خوبی است.

محتوای ترکیبی

محتوای ترکیبی، ترکیبی از چندین فرمت مختلف است و اغلب به عنوان بهترین روش برای تولید محتوای آموزشی در نظر گرفته می‌شود. تولید محتوای ترکیبی نیازمند برنامه‌ریزی دقیق و هماهنگی بین فرمت‌های مختلف است. برای مثال، می‌توان یک دوره آموزشی را با ترکیب ویدئوها، متون و فعالیت‌های تعاملی طراحی کرد. هر بخش باید به گونه‌ای طراحی شود که نقاط قوت فرمت خود را به نمایش بگذارد و با سایر بخش‌ها هماهنگی داشته باشد.

ویژگی‌های یک محتوای آموزشی چیست؟

ویژگی‌های محتوای آموزشی مؤثر، عناصر کلیدی هستند که باید در همه نوع‌های ذکر شده تولید محتوای آموزشی رعایت شوند. این ویژگی‌ها به ما کمک می‌کند تا محتواهایی تولید کنیم تا نه‌تنها آموزشی باشند، بلکه بتواند علاقه و توجه مخاطبان را هم جلب کند. در ادامه به برخی از مهم‌ترین ویژگی‌های یک محتوای آموزشی می‌پردازیم:

کیفیت و دقت اطلاعات

درتولید محتوای آموزشی، کیفیت و دقت اطلاعات اهمیت بسیار زیادی دارد. این اطلاعات باید با دقت انتخاب و بررسی شوند تا هم از لحاظ علمی معتبر باشند و هم به زبانی ساده و قابل فهم ارائه شوند. به همین منظور باید منابع دقیقی برای محتوا در نظر گرفته شود و مطلب به‌شکلی مداوم به‌روز شود تا اطلاعاتی که مخاطب دریافت می‌کند، مطابق با آخرین دستاوردهای علمی و تحقیقاتی باشد.

قابل فهم بودن

برای اینکه محتوای آموزشی مؤثر واقع شود، باید به گونه‌ای طراحی شود که برای مخاطبان هدف قابل دسترس و فهم باشد. در تولید محتوای آموزشی باید زبانی ساده و روان داشته باشید و از تصاویر توضیحی و نمودارها استفاده کنید. جدا از این، برای مخاطبانی با سطح دانش پیشرفته‌تر، ارائه اطلاعات عمیق‌تر و تخصصی‌تر مفید خواهد بود.



ارتباط با مخاطب هدف

در تولید محتوای آموزشی، باید به خوبی درک کرد که مخاطب هدف، چه کسی است و چه نیازهایی دارد. این امرمستلزم شامل شناخت سطح دانش و تجربه مخاطب، علایق و نیازهای یادگیری او است. محتوای آموزشی باید به گونه‌ای ساخته شود که مخاطب را درگیرکرده و به او کمک کند تا به اهداف یادگیری خود برسد.

استفاده از مثال‌ها و مطالعات موردی

برای افزایش فهم و ارتباط مخاطب با محتوا، استفاده از مثال‌های واقعی و مطالعات موردی اهمیت زیادی دارد. این روش به مخاطبان کمک می‌کند تا مفاهیم نظری را در قالب موقعیت‌های واقعی درک کرده و کاربرد عملی آن‌ها را بهتر دریابند. مطالعات موردی می‌توانند شامل تجربیات واقعی، چالش‌ها و راه‌حل‌های موفق در زمینه‌های مختلف باشند.

تکنیک‌های تولید محتوای آموزشی

تولید محتوای آموزشی مؤثر نیازمند استفاده از تکنیک‌های خاصی است که به افزایش جذابیت، دسترسی‌پذیری، و اثربخشی محتوا کمک می‌کنند. در این بخش، به بررسی چندین تکنیک کلیدی در تولید محتوای آموزشی می‌پردازیم.

تمرکز روی مصرف‌کننده، نه محصول

محتوای آموزشی قرار نیست فروش شما را بیش‌تر کند. در نتیجه آن را نباید به عنوان یک روشِ خوب برای فروش در نظر بگیرید. به همین خاطر، روی مشتریان تمرکز کنید؛ این‌که چه نقاط ضعفی دارد و با آموزش در چه حوزه‌ای می‌توانید به رفع مشکلات‌شان بپردازید. انجام این کار باعث می‌شود تا مصرف‌کننده این احساس را داشته باشد که شما مستقیماً با آن‌ها در ارتباط هستید و نگرانی‌هایشان را درک می‌کنید.

از تفکر کارشناسان حوزه تولید محتوا استفاده کنید

استفاده از دیدگاه‌های کارشناسان این حوزه به شما کمک می‌کند تا دیدگاه‌های مختلفی را در یک محتوای آموزشی بگنجانید و استراتژی تولید محتوای آموزشی خود را تکمیل کنید.

به سراغ گزارشات و اخبار بروید.

با تهیه اخبار یا ارائه نتایج یک گزارش در صنعت مورد نظر، اعتبار بیشتری بین مشتریان بالقوه و خریداران فعلی‌ای که سایت‌تان را بازدید می‌کند، به دست می‌آورید. باید در نظر داشته باشید که شما فقط یک بار فرصت دارید که تأثیر اولیه‌ای روی مخاطبان داشته باشید و قابل اعتماد بودن، ویژگی‌ای است که می‌تواند نگرش اولیه خوبی به مخاطبان‌تان درباره شما بدهد.

به‌دنبال تغییر محتوا هم باشید.

یکی از خوبی‌های محتوای آموزشی این است که می‌شود بیش از یک بار از آن استفاده کرد. شما می‌توانید در قالب یک بلاگ‌پست درباره بهترین نرم‌افزارهای اتوماسیون بازاریابی صحبت کنید، در یک ویدیو تأثیر اتوماسیون در مارکتینگ شرکت‌ها را به نمایش بگذارید و در قالب اینفوگرافیک توضیح دهید که چند درصد از شرکت‌های جهان از ابزارهای اتوماسیون برای رسیدن به اهداف بازاریابی‌شان استفاده می‌کنند.

نمونه هایی از تولید محتوای آموزشی:

بررسی نمونه‌های موفق محتوای آموزشی می‌تواند بینش‌های ارزشمندی را در رابطه با اصول و تکنیک‌های مؤثر در تولید این نوع محتوا فراهم آورد. در این بخش، به چند مورد از نمونه‌های برجسته در زمینه تولید محتوای آموزشی می‌پردازیم.

دوره‌ها و رویدادهای آنلاین

دوره‌های آنلاین نمونه‌هایی عالی از محتوای آموزشی هستند. این دوره‌ها اغلب شامل ویدئوهای آموزشی، متون درسی، و تمرین‌های تعاملی هستند که به یادگیری عمیق و موثر کمک می‌کنند.

وبلاگ‌های آموزشی

وبلاگ‌های تخصصی که به ارائه اطلاعات و دانش در زمینه‌های خاص می‌پردازند، مانند وبلاگ‌های مرتبط با تکنولوژی یا سلامت، نمونه‌های دیگری از محتوای آموزشی موفق هستند. آن‌ها اغلب محتوای تخصصی و به‌روز را در قالبی قابل دسترس و کاربرپسند ارائه می‌دهند.

پادکست‌های آموزشی

پادکست‌ها، با ارائه محتوای صوتی، راهی مؤثر برای انتقال دانش و اطلاعات در حین انجام دیگر فعالیت‌ها هستند. آن‌ها می‌توانند شامل مصاحبه‌ها، بحث‌های تخصصی یا ارائه‌های آموزشی باشند. پادکست‌ها در دسته‌بندی تولید محتوای آموزشی با

گوشی قرار می‌گیرند و می‌توان با استفاده از یک گوشی و به‌سادگی، صدای خود را ضبط کنید، آن را به یک نرم‌افزار تدوین صدا منتقل کنید و سپس در پلتفرم‌های مختلف به‌اشتراک بگذارید.

اینفوگرافیک‌ها

اینفوگرافیک‌ها با استفاده از تصاویر و گرافیک‌های جذاب، اطلاعات پیچیده را به شکلی ساده و قابل فهم ارائه می‌دهند. آن‌ها برای توضیح موضوعاتی که به تجسم بصری نیاز دارند، بسیار مؤثرند.

محتوای بومی، محلی

فرهنگ عامیانه مجموعه ای آداب ورسوم وبازی ها وادبیات شفاهی اقوام مختلف است که نشانه های بومی در آن ها دیده می شود. ادبیات شفاهی (ادبیات عامیانه) از قرن ها پیش در قالب ترانه و قصه وضرب المثل ولالایی بین مردم رواج داشته است که به طور شفاهی نسل به نسل منتقل شده اند .در هرسرزمین بنا به شرایط اقلیمی وضعیت معیشتی وباورهای مردم فرهنگ بومی ویژه ای شکل می گرفت. قصه هایی که سینه به سینه روایت می شد و ترانه هایی که مردم در شالیزارها وکنار دار قالی و درآیین های خود زمزمه می کردند افکار وآرزوهای مردمی را نشان می دهد که احساسات خودرا به زبانی ساده وبی پیرایه بیان کرده اند. این آثار بخشی از میراث فرهنگی ملت هاست که خاستگاه وخالقان اصلی آن ها ناشناخته هستند.درکشور پهناور ایران به دلیل وجود اقوام گوناگون وتنوع فرهنگ ها وگویش ها حوزه فرهنگ وادبیات بومی غنی است. با تحلیل ادبیات شفاهی اقوام می توان درباره شاخصه های فرهنگی واجتماعی آنها اطلاعاتی کسب کرد. معرفی فرهنگ بومی به نوجوانان وایجاد فضایی مناسب جهت پژوهش دراین زمینه هدفی ارزشمند است که می تواند از مدرسه آغاز شود. آموزش و پرورش در شناسایی این آثار به دانش آموزان می تواند نقش مؤثری داشته باشند .کتاب های درسی رکن مهمی از نظام آموزشی را تشکیل می دهند محتوای این کتاب ها در دانش افزایی و هدایت دانش آموزان به رشته تحصیلی تأثیر گذاراست. فرهنگ بومی در کتاب های ابتدایی درکتاب های (خوانداری) و (نوشتاری) مقطع ابتدایی یک یا دو درس آزاد بدون متن وجود دارد که دانش آموزان با راهنمایی آموزگار خود مطالبی شامل یک متن و سؤالات درک مفهوم تهیه می کنند و درآن صفحات می نویسند. این بخش فرصت خوبی است تا دانش آموزان در زمینه آثار باستانی وشخصیت های برجسته میهنی وادبیات بومی اطلاعاتی کسب کنند. در تهیه محتوی آموزشی بومی مهارت های زندگی ویژگی های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی هر منطقه، همچنین آسیب های روانی و اجتماعی شایع استان و مهمتر از همه ویژگی های روانشناختی گروه مخاطب استان در نظر گرفته خواهد

شد. لذابومی سازی برنامه درسی در بهبود هویت فرهنگی دانش آموزان تأثیر بسزایی دارد. براین اساس درادامه، به عنوان مثال به تشریح وتبیین یک نمونه از محتواهای بومی با عنوان: شهروند خوب پرداخته می شود.

تبین نیازها

تعیین اولویتها

در این قسمت از کار همان طور که از نام طرح آموزشی ما مشخص می باشد می خواهیم یک برنامه درسی با نام شهروند خوب را در برنامه هفتگی دانش آموزان از همان اول ابتدایی بگنجانیم و به ترتیب در پایه های مقاطع مختلف موضوعات و مطالبی را در خصوص تربیت شهروند خوب ارائه دهیم.

تعیین الویت ها

در جزوه یا کتاب درسی با نام شهروند خوب دانش آموزان در مقطع ابتدایی با مفاهیم و موضوعاتی که در قسمت ذیل به آن اشاره می نمائیم به صورت عملی و نظری آشنا می شوند:

۱-رعایت نظافت در خانه ، مدرسه و بیرون از این دو مکان.

۲-رعایت بهداشت فردی و شخصی .

۳-اطلاعاتی در خصوص رعایت مقررات و چگونگی عبور و مرور از خانه تا مدرسه و یا بیرون از این دو محیط .

۴-احترام به طبیعت (حقوق دیگران – حقوق گیاهان – حقوق حیوانات)

تجزیه و تحلیل شرایط نیازسنجی

با توجه به این که بیش از ۲۰ سالی است از سابقه شغلیم در مقطع ابتدایی می گذرد و بیش از ۲۰ سالی است که در مقطع ابتدایی خدمت می کنم و تقریباً در این ۲۰ سال از کم و کیف این مقطع به خوبی واقفم ، موضوعی که سالهاست از آن رنج می برم این است که وقتی کودکان و نوجوانان و حتی بزرگترهای شهر خودم و شهرهای دیگر کشورم را می بینم که اگر آشغال یا وسیله ای اضافی در دست داشته باشند، بی توجهی تمام آن را در هر جائی باشند به بیرون و یا بر سطح خیابان ها یا امکان تفریحی و یا در طبیعت می ریزند و به آلودگی می کشند.

بزرگترها بی توجه به مقرارت علائم راهنمایی و رانندگی و بی توجه به حقوق دیگران رانندگی می کنند ، به طوری که کامل بگویم شاید ما توانسته باشیم یک پزشک یا مهندس خوب تربیت کنیم اما به واقع نتوانسته ایم شهروند یا شهروندان خوب تربیت کنیم.

منظور اینجانب از شهروند یا شهروندان خوب این است که دانش آموزانی تربیت کنیم که در آینده بتوانند اگر زباله یا آشغالی داشتند ، آن را دقیقاً در جای مخصوص زباله بریزند. اگر خواستند رانندگی کنند به قوانین و مقررات احترام بگذارند و حقوق عابر پیاده یا حقوق راننده های خودروهای دیگر را رعایت نمایند.

انسانی باشند که حق و حقوق خود را بشناسند و حق و حقوق اطرافیان و دیگران را بشناسند و به همه شان احترام بگذارند . به نظر اینجانب اگر در همان سال های اول ابتدایی که آموزش همگانی و اجباری است ، برنامه درسی با نام شهروند خوب گنجانده شود و در هر مقطع و پایه ای با موضوع یا موضوع هایی آموزش به صورت نظری و عملی آغاز گردد ، و آنقدر تکرار شود تکراری که از سوی معلمین به گونه ای باشد که ایشان خودشان همان موضوع ها را دقیقاً و عملاً در کلاس و مدرسه رعایت نمایند ، دانش آموزان نیز الگوگیری نمایند.

در ۱۰ سال آینده می توانیم بگوئیم شهروندانی تربیت نموده ایم که می توانیم حق و حقوق انسانی را در جامعه ای که با آنان زندگی می کنیم به خوبی ببنیم.

تجزیه و تحلیل شرایط:

در برنامه درسی که مدنظر است و قصد اجرای آن را در برنامه هفتگی داریم ، با کودکانی سروکار داریم که از نظر تعالیم دینی ، و از نظر بسیاری از روان شناسان بزرگ دنیا بهترین زمان برای شکل گرفتن شخصیت و تربیت آنهاست. ما در مقطع ابتدایی با کودکان ۷/۱۲ سال رو به رو هستیم ، کودکانی که به طور رسمی تحت تعلیم و تربیت جدی و منظم قرار نگرفته اند و مانند گِل پخته ای می مانند که آمادگی شکل گرفتن هستند ، برای اینکه هویت انسانی شان شکل منسجم و کاملی را بگیرند نیازمند آنند که تحت تعلیم و تربیت دقیق و لطیفی قرار گیرند بنابر این ، این ما معلمان مقطع ابتدایی هستیم که اگر آگاهی و اطلاعات دقیقی از خصوصیات این دوره سنی داشته باشیم و دوره های خاصی را از نظر آموزش در این مقطع گذرانده باشیم می توانیم انسانهایی که به درد جامعه بخورند وارد جامعه نمائیم.

برای تدریس این برنامه درسی لازم است معلمین ما خود اطلاعات کاملی در باره شهروند خوب در جامعه داشته باشند و به خوبی خود نیز آن را اجرا نمایند

.به عنوان مثال معلمی که خود بداند ماشین خود را کجا پارک نماید که به حق و حقوق دیگران لطمه نزند و معلمی که به موقع در کلاس حاضر شود و به موقع نیز از کلاس خارج شود.

تحلیل موضوع: مؤلفه های موضوعی درس شهروند خوب کودکان را مسئولیت پذیر – انتقاد پذیر – قانون مند و قانون مدار و عشق و احترام به طبیعت بار می آورد و با توجه به محدویت زمان و امکانات به هفت موضوع اشاره داشته ایم:

تحلیل فراگیران: همان طور که در قسمت بالا ذکر شد فراگیران ما کودکانی هستند که آموزش را به طور رسمی آغاز نموده اند و همگی آنها ذهنی دارند که مانند لوح ننوشته شده ایی که آماده یادگیری و الگوپذیری است.

خصوصیات فیزیکی: این برنامه درسی برای کودکان ۷ سال به بالا نوشته شده است و از نظر آموزش شامل آموزش به دختران و پسران را شامل می شود و کودکانی هستند که دارای قد تقریباً ۱۰۵ به بالا می باشند و تقریباً وزن آنها ۲۰ کیلوگرم به بالا می باشد.

اطلاعات: از موضوع: ارزشیابی تشخیصی که به طور کلی انجام می گیرد و اطلاعات را که از یادگیری فراگیران به دست می آوریم نقطه شروع تدریس ما را مشخص می کند.

سن و رشد ذهنی : این برنامه درسی بر اساس سطوح تقسیم بندی پیاژه کودکان عملیات عینی را که ۷ سال به بالا می باشد تا عملیات حضوری شامل می شود.

تعیین هدفهای آموزشی

هدف کلی : آماده و تربیت دانش آموزان به یک شهروند خوب

هدف جزئی: دانش آموزان در پایان این برنامه درسی

۱- رعایت نظافت در خانه ، مدرسه و بیرون از این دو مکان را بدانند.

۲- رعایت بهداشت فردی و شخصی را یاد می گیرند.

۳- اطلاعات را در خصوص رعایت مقررات و چگونگی عبور و مرور از خانه تا مدرسه و یا بیرون از این دو محیط را کسب می نمایند.

۴- احترام به طبیعت و نگهداری از آن را یاد می گیرند . (گیاهان - حیوانات و مکانهای دولتی را رعایت کنند)

۵- احترام به حقوق دیگران را ضروری می دانند.

تعیین هدف های رفتاری

۱- دلایل رعایت نظافت د رخانه ، مدرسه و بیرون از این دو مکان را تفسیر می کند. « ارزشیابی »

۲- دلایل بهداشت شخصی و فردی را کشف کند. « کاربردی »

۳- اطلاعاتی را در خصوص رعایت مقررات و چگونگی عبور و مرور از خانه تا مدرسه و یا بیرون از این دو محیط را بیان کند. « دانش »

۴- احترام به طبیعت و نگهداری از آن را تفسیر کند. « ارزشیابی»

۵- احترام به حقوق دیگران را توصیف کند. «تجزیه و تحلیل»

حیطه شناختی

۱- دلایل رعایت نظافت در خانه ، مدرسه و بیرون از این دو مکان را تمیز می دهد. « تبلور»

۲- دلایل رعایت بهداشت فردی و شخصی را و عدم رعایت آن را مقایسه می کند. «سازمان بندی»

۳- اطلاعاتی را در خصوص رعایت مقررات و چگونگی عبور و مرور از خانه تا مدرسه و یا بیرون از این دو محیط را با دقت گوش می دهد. (دریافت)

۴- احترام به طبیعت و نگهداری از آن را توصیف می کند. « دریافت»

۵- احترام به حقوق دیگران را تمیز می دهد. « تبلور »

۶- به احترام حقوق دیگران کمک می کند. « واکنش »

حیطه روانی ، حرکتی

۱- دلایل رعایت نظافت در خانه ، مدرسه و بیرون از این دو مکان را در ذهن خود جا می اندازد.«دقت»

۲- در ذهن خود دلایل بهداشت فردی و شخصی را بسته بندی می کند. « تقلید»

۳- تصاویر مختلفی از رعایت مقررات و قوانین را نقاشی می کند. « اجرای مستقل»

۴- به تمیز ماندن طبیعت و نگهداری از آن را در رفتار خود تمرین می کند. « تقلید»

۵- احترام به حقوق دیگران را تمرین می کند و در رفتار به کار می برد. « تقلید»

۶- وجود گیاهان در طبیعت و برای بقاء چرخه حیات در ذهن خود بسته بندی می کند. « تقلید»

تعیین رسانه

برای تدریس برنامه درسی شهروند خوب ابتدا کتابی را باید در اختیار داشته باشیم که دارای محتوای درخور فهم و درک دانش آموزان باشد. باید در تدوین این کتاب به این نکته توجه داشته باشیم که مطالب و صفحات کتاب از تصاویر جذاب و ملموسی برخوردار باشد تا با زندگی روزمره فراگیر ، حسی و لمس شده باشد.

CD آموزشی که تولید می کنیم باید از شخصیتهای کارتونی و مورد علاقه کودکان باشد و با توجه به پایه درسی و تعداد دانش آموزان باید در اختیار داشته باشیم و تکثیر نمائیم.

وجود ویدئو یا دی و دی نیز در هر آموزشگاهی برای اجرای برنامه درسی شهروند خوب لازم و ضروری می باشد از وجود کامپیوتر نیز می توانیم استفاده های فراوانی در کلاس برای اجرای این برنامه آموزشی داشته باشیم.

وجود عکس و تصاویر به صورت شخصیتهای کارتونی یا شخصیتهای مورد علاقه کودکان بر دیوارهای مدارس و تابلوهای سالنهای آموزشگاه و بر روی دیوارهای مدرسه می تواند کمک زیادی به رشد ذهنی و توانایی قدرت یادگیری و به کارگیری یادگیری داشته باشد چرا که عکس به گونه ای می تواند انتخاب شود که با روح و دنیای کودکان « فراگیر » حرف بزند.

تجزیه و تحلیل نتایج

هدف روش ها

روش های ارزشیابی

به طور خلاصه بار دیگر به قسمت هدف ها برمی گردیم. با توجه به این ما از الگوی آموزشی بلوم در تعیین هدفهای خود استفاده نمودیم در قسمت ارزشیابی از فراگیران دقت می نمائیم که کدام قسمت از هدفهای ما دچار نقص و اشکال می باشد ؛ کدام یک از هدفهای ما در هر بخش از حیطه به نتیجه مطلوب نرسیده است.

در علت دست یابی فراگیران به هدفهای آموزشی روشها و الگوهای تدریس را مورد ارزیابی قرار داده ممکن است که روشی را که برای رسیدن به هدف آموزشی به کار برده ایم مناسب نبوده است.

گذشته از تجزیه تحلیل هدفها و روشها ممکن از روش یا روشهای ارزشیابی ما دچار نقص باشد بنابر این مدرس یا مدرسین باید قبل از اجرای برنامه هدفهای آموزشی درس را با دقت بررسی کرده و سپس با توجه به هدفها و نیازهای فراگیران و همچنین تفاوت های فردی آنان روش مناسب آموزشی را انتخاب نمایند و سپس روش یا روشهای ارزشیابی را انتخاب نمایند.

در روشهای ارزشیابی نیز در برنامه درسی کلاس را به گروههای چند نفره تقسیم کنیم و با توجه به تفاوت های فردی ، فرهنگی و قومی ارزشیابی خاصی از گروههای متفاوت داشته باشیم.

به عنوان مثال این برنامه درسی ما که شهروند خوب نامیده شد ممکن است فردی یا فراگیری از یک خانواده با فرهنگ باشد و در خانه نیز در زمینه های جگونگی رفتار با اجتماع – طبیعت و ... با او صحبت و کار شده باشد بنابر این ، این دانش آموز زمینه هایی از قبل برای یادگیری بیشتر از خود نشان می دهد تا اینکه فردی از یک خانواده ضعیف و کم سواد باشد.

تولید برنامه آزمایشی

تهیه مواد آموزشی:در این قسمت از کار به منظور جلوگیری از صرف نیروهای انسانی یا منابع مادی زیاد توسط چند نفر از مدرسینی که دوره تدریس این برنامه درسی را گذرانده اند و با استفاده از جزوه ها یا کتابچه های مخصوصی که در اختیاردارند در چند واحد آموزشی در مقاطع تحصلی متفاوت اجرا می نمایند. البته بهتر است که این مرحله از کار در همان پایه تحصیلی اول ابتدایی که آموزش اجباری و همگانی است و همین اینکه پایه و تحصیل و شکل گیری رشد همه جانبه کودک است آغاز گردد و در پایان سال تحصیلی در رفتار و گفتار فراگیران ما عیناً برخورد آنان را در جامعه ملاحظه نمائیم.

به عنوان مثال در همان اولین روز آغاز سال تحصیلی پایه اول ابتدایی ما چگونگی استفاده و مراقبت از میز و نیمکت و یا دیگر وسایل مورد نیاز در مدرسه را به فراگیران آموزش دهیم و سعی نمائیم مقدماتی را از قبل پیش بینی نمائیم که موجب ترغیب و تشویق فراگیران شود.

تهیه مواد ارزشیابی

در ارزشیابی فراگیران در مرحله تولید برنامه آموزشی نیازی به آزمون های سنجش و اندازه گیری و پیشرفت تحصلی به صورت نظری نداریم بلکه مدرسین اگر طبق برنامه درسی به طور کامل تدریس خود را آغاز کرده باشند در همان جلسات بعدی ما به وضوح شاهد تغییر در رفتار و طرز تفکر آنان خواهیم بود.

به عنوان مثال هر آموزشگاهی از محوطه ای برای بازی و گذراندن اوقات فراغت دانش آموزان برخوردار است ما می توانیم قسمتی از این محوطه را به کاشتن گلها و گیاهان اختصاص دهیم. قسمتی را گل آفتاب گردان قسمت دیگر را گوجه فرنگی قسمت دیگری را سبزی بکاریم و بعد با حضور دانش آموزان قسمتی از برنامه درسی را به رسیدگی و مراقبت از گیاهان مشغول شویم. بعد از گذشت مدتی ما شور و شوق و ایجاد انگیزه در حفظ و مراقبت از گیاهان را در رفتارها و تفکرهای فراگیران خواهیم دید.

جمع آوری اطلاعات ارزشیابی

الف-ارزشیابی از دوره: ارزشیابی ازدوره شامل ۲ قسمت می شود :۱-ارزشیابی کلی ۲-ارزشیابی مقطعی

در ارزشیابی کلی که به عمل می آوریم باید به عنوان برنامه درسی دقت نمائیم که با موضوعات درسی که ما در داخل آن گنجانیده ایم هم خوانی دارد و اینکه آیا ما موضوعاتی را که در این برنامه درسی به کار برده ایم کامل می باشد؟ آیا هدفهایی را که به کار برده ایم هدفهای کامل است. پرسشنامه ای را تهیه کرده و آن را در اختیار همکاران و مدرسان دیگر قرار می دهیم تا به سوالاتی که در قسمت بالا عنوان شد پاسخ دهند. سوالاتی را که ما طرح می کنیم چهار گزینه ای می باشد با پاسخ دادن همکاران به این سوالات ما می توانیم اشکالاتی را که در قسمت موضوعات درسی یا هدف های آموزشی داشته ایم اصلاح و در صدد رفع نواقص و آن اشکالات برآئیم.

در ارزشیابی مقطعی نیز طی دوره هایی که برای فراگیران (دانش آموزان) می گذرایم و هر چند وقت یک بار یا سیزده یک بار با پایان ترم ارزشیابی مقطعی انجام می شود.

ب-ارزشیابی از مدرس: در پایان دوره آموزشی برای اینکه مدرس از کم و کیف کار خود آگاهی و اطلاعات لازم را کسب نماید و در صدد رفع کمبودها و نواقص برآید و به ارزشیابی و پیشرفت تحصیلی دوره های بعدی کمک نماید سوالاتی را خود یا مسئولین اجرای دوره طرح می کند.

به عنوان مثال موضوعات درسی را با توجه به محتوا پوشش می دهد اخلاق و رفتار مدرس مناسب است آیا مدرس انتقادپذیر می باشد؟ آیا آگاهی و اطلاعات مدرس به روز و با توجه به فنون و تکنولوژی جدیدمی باشد؟

ج-ارزشیابی از فراگیران: از محتوای دوره به صورت نظری که می توانند به شکل های چهارگزینه ای کوتاه پاسخ – بلند پاسخ و بله و خیر و یا به صورت عملی ارزشیابی به عمل آورد.

اصولاً ارزشیابی ارزشمند می باشد که عیناً آن را در رفتارها و تفکرهای فراگیران مشاهده نمائیم. موضوع برنامه درسی، نیز با نام شهروند خوب بیشتر به صورت عملی و اجرا موفق می باشد یعنی تدریس ما به گونه ای باشد که ما آن را در عمل به کار بندیم.

نتیجه گیری:

تولید محتوای آموزشی یکی از اساسی‌ترین اجزای تعلیم و تربیت در دنیای امروز و بخش مهمی از استراتژی محتوا در آموزش است. این فرایند، که شامل تدوین محتوا بر اساس نیازها و علایق دانش آموزان می‌شود، فرصت‌های بی‌شماری برای انتقال دانش و مهارت‌ها فراهم می‌کند. با توجه به تنوع فرمت‌ها و تکنیک‌های موجود، تولیدکنندگان محتوا می‌توانند تجربه‌های یادگیری غنی و مؤثری را ایجاد کنند که هم انگیزه بخش و هم اطلاعاتی باشند.

با استفاده از این اصول و رویکردها، می‌توان محتوای آموزشی بومی متنوعی را به گونه‌ای طراحی کرد که نه تنها اطلاعات را منتقل کند، بلکه به توسعه فکری و مهارتی مخاطبان نیز کمک کند. در نهایت، هدف از تولید محتوای آموزشی بومی ایجاد محیطی است که در آن یادگیری نه تنها ممکن، بلکه جذاب و دسترس‌پذیر باشد، به گونه‌ای که هر فرد بتواند از آن بهره‌مند شود.

منابع:

۱. بانک جهانی. (۱۳۸۷). یادگیری مادام العمر در اقتصاد دانش محور. ترجمه مصطفی عمادزاده و فریماه کساییان. اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی.

۲. سیلور، جی گالن.؛ الکساندر، ویلیام ام.؛ لوئیس، آرتور جی. (۱۳۷۷). برنامه ریزی درسی برای تدریس و یادگیری بهتر. ترجمه غلامرضا خوی نژاد. مشهد: آستان قدس رضوی .

۳. شعبانی، حسن. (۱۳۸۴). تأثیر رویکرد خود تحولی بر نظام های آموزشی و ضرورت تحول در طراحی و اجرای برنامه درسی. مندرج در مجموعه مقالات نکوداشت استاد دکتر علی محمد کاردان. تهران: سمت

۴. فراستخواه، مقصود. (۱۳۸۷) . بررسی چگونگی ارتقای کمی و کیفی دسترسی به آموزش عالی در ایران. مجله آموزش عالی ایران، ۱)۲ :(۹۵-۱۲۲ .

۵. کانن، رابرت.؛ نیو بل، دیوید (۱۳۸۵) . راهنمای بهبود تدریس در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی. ترجمه احمدرضا نصر، حسن زارع و محمد جعفر پاکسرشت. اصفهان :انتشارات دانشگاه اصفهان و سمت .

۶. گال، مردیت؛ بورگ، والتر و گال، جویس. (۱۳۸۳). روش های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی. ترجمه احمد رضا نصر و همکاران. تهران: سمت و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی .

۷. ملکی، حسن. (۱۳۸۴). برنامه ریزی درسی(راهنمای عمل). مشهد: پیام اندیشه .

۸. مهر محمدی، محمود. (۱۳۸۴). جامعه دانایی محور و نظریه تعلیم و تربیت سؤال محور .مندرج در مجموعه مقالات نکوداشت استاد دکتر علیمحمد کاردان. تهران: سمت، 140 .سال نهم، شمارۀ ۱ ،شمارۀ پیاپی ۱۹ ، بهار و تابستان ۱۳۹۳

۹. میرزا بیگی، علی. (۱۳۸۰) . برنامه ریزی درسی و طرح درس در آموزش رسمی و تربیت نیروی انسانی. تهران: یسطرون.

۱۰. واگنر، آلن. (۱۳۸۱). یادگیری مداوم در دانشگاه: ضرورتی جدید؟ ترجمه محمد قاسمی و علی قادری. مندرج در چالشهای فراروی آموزش عالی در هزاره سوم، ۲۴۵ -۲۲۱ .

. Burke, P. J. and Jackson, S. (2007). Reconceptualising lifelong learning. London and New York: Routledge Flamer.

. Burkel, V.; Jones, l. and Doberty, M. (2005). Analysing student perception of transforable skills via undergeaduate degree programmes. Active Learning in Higher Education. 6(2):132-144.

. Candy, P.; Cerbert, G. and Oleary, J. (1994). Developing lifelong learners, through undergraduate education. Canbera: Astralian Government Publishing Service.

. Carria, A. M. R. (2007). Leaning in higher education: Strategies to overcome challenges faced by adult student lessons dream from two case studies in Portagal. Portegal: ISCAP/IPP and universidade do Minho.

. Charlton, S.; Hannan, B.; Herrick, C.; Landy, M. and Mahar, S. (2005). Research on learning. Melbourne University: Department of Education and Training.

. David, M.; Brennan, J. and Diamond, I. (2010). Effective learning and teaching in UK higher education. UK: The economic and social research council.

. Davis, M. (2003). Barriers to reflective practice: The changing nature of higher education. Active Learning in Higher Education. 4 (2):243- 255